

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๔๗/๒๕๖๘

เรื่อง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น กรณีร้องเรียนว่าบุคคลใช้ถ้อยคำในลักษณะยั่ว
ให้เกิดความรุนแรงหรือการเลือกปฏิบัติ

ผู้ร้อง

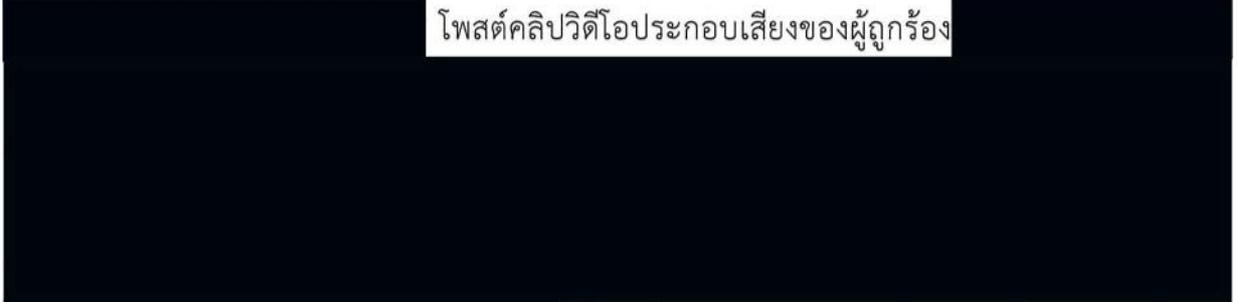

ผู้ถูกร้อง

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องยื่นหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ตามคำร้องที่ ๑๖๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๗ ว่า มีผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ชื่อ
โพสต์คลิปวิดีโอประกอบเสียงของผู้ถูกร้อง

ผู้ร้องเห็นว่า คำพูดดังกล่าวมีลักษณะเป็นการอวดอ้างถึง
การละเมิดสิทธิมนุษยชน ประชาชนโดยทั่วไปย่อมเข้าใจได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการที่โหดร้าย
ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือกระทำการให้บุคคลสูญหาย โดยมีพนักงานอัยการ
เป็นผู้ช่วยเหลือ และไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย รวมทั้งเผยแพร่หรือส่งต่อหรือนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์
โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่
ประชาชน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐
และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิด

/สิทธิมนุษยชน ...

สิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ คลิปวิดีโอการบรรยายของผู้ถูกร้องในการอภิปรายวิชาการ

เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒.๑.๒ บันทึกถ้อยคำทางโทรศัพท์ของผู้ถูกร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗ และเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

๒.๑.๓ บันทึกประชุมรับฟังความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ผ่านระบบประชุมทางไกลอิเล็กทรอนิกส์

๒.๑.๔ บันทึกประชุมรับฟังความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ผ่านระบบประชุมทางไกลอิเล็กทรอนิกส์

๒.๑.๕ บทความ ถ้อยคำแห่งความเกลียดชัง (hate speech) กับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (ปี ๒๕๕๖)

๒.๑.๖ รายงานการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ” (ปี ๒๕๖๐)

๒.๑.๗ บทความวิชาการ เรื่อง พันธกรณีของประเทศไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD): ศึกษากรณี การสื่อสารที่ทำให้เกิดความเกลียดชังทางคอมพิวเตอร์ (Online Hate Speech) ในกรอบพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (ปี ๒๕๖๑)

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) คำพูดของผู้ถูกร้องตามคลิปวิดีโอที่ปรากฏใน Tiktok ตัดมาจากคลิปวิดีโอที่ผู้ถูกร้อง ดำเนินการตรวจสอบได้บรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาและประชาชนผู้สนใจตามโครงการเยาวชนไทย รู้ทันสิ่งเสพติด เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒) คำพูดเรื่องการวิสามัญฆาตกรรม ๙๐ ศพนั้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนานหลายสิบปีในสมัยที่มีอาชญากรกระทำความผิดโหดร้ายรุนแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้มาตรการที่เด็ดขาดเพื่อควบคุมการกระทำความผิด ซึ่งคดีทั้งหมดที่มีการวิสามัญฆาตกรรม พนักงานอัยการ

ได้สอบสวน ...

ได้สอบสวนตามกฎหมายและมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง เนื่องจากผู้กระทำผิดขัดขึ้นการจับกุมด้วยการใช้อาวุธร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเจ้าพนักงานหรือผู้บริสุทธิ์จึงเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ

๓) คำพูดที่กล่าวว่าได้วิสามัญฆาตกรรม ๖๐๐-๗๐๐ ศพนั้น ผู้ถูกร้องแจ้งผู้ฟังแล้วว่าเป็นการพูดคุยโม้อ้อวด ไม่ได้เป็นถ้อยคำที่ยืนยันว่าเป็นความจริง แต่เป็นการพูดเพื่อเป็นการบรรยายสนุกสนาน ให้ผู้ฟังอยากติดตามและไม่น่าเบื่อ ดังที่ปรากฏในคลิปวิดีโอซึ่งเน้นย้ำให้ผู้ฟังรับทราบด้วยแล้ว

๒.๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) การสืบค้นจากคลิปวิดีโอการบรรยายของผู้ถูกร้อง^๑

ผู้ถูกร้องกล่าวถ้อยคำซึ่งเป็นเหตุตามคำร้องนี้ในการอภิปรายวิชาการ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหง มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีนักศึกษา อาจารย์ และประชาชน เข้าร่วมรับฟังการอภิปราย ซึ่งได้บันทึกคลิปวิดีโอและเผยแพร่ในเว็บไซต์ YouTube [REDACTED] ความยาวประมาณ ๑๓๔ นาที โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑) ช่วงแรก [REDACTED] ผู้ถูกร้องเล่าความเป็นมาของยาเสพติดโดยสรุปว่า ในอดีตเมทแอมเฟตามีนผลิตมาเพื่อให้ทหารใช้เสพในการทำสงคราม ส่วนประเทศไทยเป็นที่นิยมเสพในหมู่คนขับรถบรรทุก หรือนำมาใช้ผสมน้ำดื่มเพื่อให้มีแรงทำงาน บางกรณีนำมาใช้ในทางการแพทย์กับผู้ป่วยโรคซึมเศร้า กระทั่งปี ๒๕๓๘ สหรัฐอเมริกาประกาศสงครามยาเสพติดและแนะนำประเทศต่าง ๆ ประกาศนโยบายดังกล่าว สำหรับประเทศไทยได้ประกาศสงครามยาเสพติด โดยเปลี่ยนเมทแอมเฟตามีนจากยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เกิดค่านิยมที่ผิดและแพร่ระบาดในวัยรุ่น นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องแสดงความเห็นส่วนตัวว่า หากมีอำนาจตัดสินใจ จะยกเลิกกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษและอนุญาตให้ปลูกแต่ห้ามจำหน่าย ซึ่งในทางนโยบายหน่วยงานภาครัฐอยู่ระหว่างพิจารณาถอดใบกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษ จากนั้นกล่าวถ้อยคำซึ่งเป็นเหตุตามคำร้องที่ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑ โดยผู้ถูกร้องยืมและมีเสียงหัวเราะจากผู้ฟัง

๑.๒) ช่วงต่อมา [REDACTED] ผู้ถูกร้องแสดงความคิดเห็นโดยสรุปว่า การทำสงครามยาเสพติดที่ผ่านมาถือว่าการรบพ่ายแพ้ ซึ่งจากการประชุม UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) ที่สหรัฐอเมริกาครั้งล่าสุด ๑๙๓ ประเทศ เห็นพ้องกันให้ยกเลิกการทำสงครามยาเสพติด เพราะหมายถึงการฆ่า หลังจากนั้นผู้ถูกร้องกล่าวถึงสาเหตุที่ไม่สามารถ

/ปราบปราม ...

^๑ [REDACTED] (๒๕๕๙) โครงการชุมชนรามาฯ ร่วมใจ ด้านภัยสิ่งเสพติด “เยาวชนไทย รู้ทันยาเสพติด”, สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/> [REDACTED] เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

ปราบปรามยาเสพติดได้สำเร็จ เนื่องจากผู้ผลิตได้ผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน การจะปราบปรามอย่างรุนแรง จึงเป็นไปได้ และโทษตามกฎหมายของประเทศไทยมีอัตราที่สูงเกินควร รวมถึงกรณีผู้ติดยาเสพติด มักจะไปกระทำความผิดฐานลักทรัพย์เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติด หรือผันตัวไปเป็นผู้ค้าแลกกับยาเสพติด ส่งผลให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ

ดังนั้น [REDACTED] รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ จึงเห็นว่าควรถอดเมทแอมเฟตามีนออกจากยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ให้ผู้ใช้ยาเสพติดเข้าถึงและใช้ยาเสพติดที่ปลอดภัยภายใต้การดูแลของแพทย์และครอบครัว โดยผู้ถูกร้องเห็นด้วยกับแนวความคิดดังกล่าว และการจัดงบประมาณให้แพทย์ในการบำบัดรักษาเสพติด และให้ครอบครัวมีส่วนร่วมดูแลผู้ใช้ยาเสพติด ซึ่งเมื่อผู้ใช้ยาเข้าถึงยาเสพติดได้ ปัญหาการลัก วิวิง ชิง ปล้น จะลดลง ซึ่งเป็นแนวทางของโปรตุเกสและออสเตรเลีย มีเพียงไทยกับฟิลิปปินส์เท่านั้นที่ใช้แนวทางประกาศสงครามยาเสพติด และกล่าวโดยสรุปว่า ประเทศไทยต้องนำผู้ใช้ยาเสพติดมาบำบัดตามแบบอย่าง ๑๙๓ ประเทศ และดำเนินคดีกับผู้ค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง ซึ่งมีเพียงผู้ถูกร้องและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่กล้าเสนอแนวคิดนี้ แม้จะถูกต่อต้านจากสังคมอย่างรุนแรงก็ตาม

๑.๓) สาระสำคัญช่วงท้าย [REDACTED] ผู้ถูกร้องแสดงความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับพระสงฆ์ การซื้อขายตำแหน่งในวงการตำรวจ แนะนำการใช้ชีวิตครอบครัว สอนการใช้อาวุธป้องกันตัว บอกเล่าประวัติส่วนตัว และให้ผู้เข้าร่วมฟังการอภิปรายซักถามถึงรูปแบบหรือวิธีการที่จะป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถูกจำคุกแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยผู้ถูกร้องได้ให้ความเห็นว่า เมื่อผู้กระทำความผิดเข้าไปในเรือนจำก็จะสร้างเครือข่าย และสั่งการซื้อขายยาเสพติดจากในเรือนจำ หากใช้โทษประหารชีวิตเชื่อว่าจะทำให้ผู้กระทำความผิดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำ แต่ประเทศไทยไม่สามารถจะทำเช่นนั้นได้ เพราะสังคมโลกไม่ยอมรับ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการค้า

๒) การสืบค้นเอกสารวิชาการ

๒.๑) รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ^๒ สรุปว่า

• [REDACTED] เรียก hate speech ว่า ประทุษวาจา และให้ความหมายว่า “เป็นการสื่อสารที่แสดงถึงความเกลียดชังผ่านรูปแบบอันไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยาม ใส่ร้ายป้ายสี ไปจนถึงการด่าทออย่างหยาบคาย

/ โดยมี ...

^๒ [REDACTED]
(๒๕๖๐). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

โดยมีลักษณะของการปลุกปั่น ยุยง หรือปลุกระดมให้เกิดความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งประเด็นการโจมตีพุ่งเป้าไปที่ลักษณะเฉพาะทั้งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น เชื้อชาติ และเพศสภาพ และที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ศาสนา และอุดมการณ์ โดยการสื่อสารดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในการแบ่งแยกไปจนถึงการจัดกลุ่มบุคคลดังกล่าวออกจากสังคม ไม่ว่าจะโดยใช้ความรุนแรงทางกายภาพหรือความรุนแรงในเชิงนามธรรมก็ตาม ทั้งนี้ เพียงการกล่าวออกมา เพื่อให้อีกฝ่ายเกิดความเจ็บปวดก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลลัพธ์จาก hate speech เช่นเดียวกัน”

- hate speech จะเข้าข่ายเป็นการเลือกปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลกลุ่มหนึ่งแตกต่างจากอีกกลุ่มหนึ่งบนพื้นฐานของเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ (discrimination grounds) เช่น เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว และเพศ ซึ่งขัดกับหลักความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติที่รับรองและคุ้มครองไว้ในกฎหมาย โดยไม่มุ่งคุ้มครองชื่อเสียงเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่มุ่งคุ้มครองกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะร่วมกันจากการกีดกันหรือแบ่งแยกในสังคม รวมถึงการปลุกระดมให้เกิดความรุนแรงทางกายภาพหรือยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลบางกลุ่ม เช่น การปฏิเสธไม่รับบุคคลบางกลุ่มเข้าทำงาน หรือการปฏิเสธไม่ให้บริการกับบุคคลบางกลุ่ม ทั้งนี้ hate speech ไม่จำกัดเฉพาะการสื่อสารด้วยวาจาหรือคำพูดเท่านั้น แต่รวมถึงการเขียนและการสื่อความหมายอื่นด้วย

- hate speech ส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน หรือส่งผลให้ได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความพึงพอใจน้อยกว่าคนอื่น ซึ่งรวมถึงการกีดกันไม่ให้บุคคลบางกลุ่มแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการแสดงออกหรือกิจกรรมสาธารณะ และอาจนำไปสู่การกระทำความผิดทางกายภาพหรือความรุนแรงในสังคมได้

๒.๒) บทความ เรื่อง ถ้อยคำแห่งความเกลียดชัง (hate speech) กับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ^๓ เห็นว่าสาระสำคัญของลักษณะ hate speech คือ การแสดงออกด้วย “คำพูด” หรือ “วิธีการอื่นใด” อันเป็นการเหยียดหยาม ดูถูก หรือลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยอาศัยเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา ชาติกำเนิด สถานะทางสังคม และเพศ ซึ่งการแสดงออกนี้อาจนำไปสู่ความรุนแรงต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือต่อเฉพาะกลุ่มเป้าหมายได้ โดยคำหยาบคายหรือคำทออย่างรุนแรงไม่จำเป็นต้องเป็น hate speech เสมอไป การคำทอด้วยคำหยาบคายหรือการใส่ร้าย

/เป็นความผิด ...

^๓ (๒๕๕๖) ถ้อยคำแห่งความเกลียดชัง (Hate speech) กับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ, สืบค้นจาก <https://www.journal/2013/12/50732>, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือการดูหมิ่นซึ่งเป็นคนละฐานความผิดกับ hate speech ในทางกลับกัน hate speech ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการกล่าวด้วยถ้อยคำหยาบคาย เช่น การสดูตี หรือการชื่นชมการกระทำ ก็เข้าข่ายเป็น hate speech ได้

๒.๓) บทความวิชาการ เรื่อง พันธกรณีของประเทศไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD): ศึกษากรณี การสื่อสารที่ทำให้เกิดความเกลียดชังทางคอมพิวเตอร์ (online hate speech) ในกรอบพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐^๔ สรุปว่า กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศนั้นรับรองเสรีภาพในการสื่อสาร (freedom of speech) แต่ก็วางข้อจำกัดของเสรีภาพดังกล่าว โดยมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๑๙ ให้การคุ้มครอง “สิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก ซึ่งรวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปแบบของศิลปะหรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก” แต่สิทธิดังกล่าวมีข้อจำกัดตามข้อ ๒๐ ซึ่งมีหลักว่า (๑) การโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ เพื่อการสงครามเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย (๒) การสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนาซึ่งยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนั้น ข้อ ๒๐ จึงเป็นข้อยกเว้นของหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

- อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: CERD) ส่งผลให้ไทยมีพันธกรณีที่จะต้องมีกฎหมายห้ามการสื่อสารที่กระตุ้นให้เกิดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ซึ่งจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของ hate speech แต่ทั้งนี้กฎหมายเกี่ยวกับ hate speech จะต้องชั่งน้ำหนักกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วย

๒.๒.๔ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

๑) [REDACTED] ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน

สื่อสารมวลชน

๑.๑) คลิปวิดีโอการอภิปรายของผู้ถูกร้อง ซึ่งกล่าวถึงประสบการณ์ทำงานในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีเนื้อหาในลักษณะให้ดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเด็ดขาด

/เป็นการกระทบ ...

^๔ [REDACTED] วารสารนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑

๒.๓) ถ้อยคำซึ่งเป็นเหตุตามคำร้องนี้และส่วนอื่นที่กล่าวถึงผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีกลุ่มเป้าหมายที่จะถูกเกลียดชังคือ เจ้าหน้าที่รัฐและผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ยังไม่ปรากฏว่าผู้รับสารในงานอภิปรายและที่ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้เรียกร้องให้ใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งสองข้างต้น อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีการเรียกกกลุ่มเป้าหมายในลักษณะที่ไม่ใช่มนุษย์ รวมถึงไม่ปรากฏถ้อยคำที่ยืนยันว่าผู้รับสารกำลังเผชิญอันตรายอย่างร้ายแรงจากการกระทำของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว จึงไม่เป็น dangerous speech แต่มีลักษณะเป็นการเหมารวมส่งผลให้ผู้รับสารมือคติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยอาจจะเกิดผลให้ผู้รับสารคล้อยตามหากเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรงต่อผู้กระทำความผิด

๓) ██████████ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม

๓.๑) ในประเทศไทย hate speech เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีเฉพาะความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าหรือหมิ่นประมาท และมุ่งคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำ แต่หากถ้อยคำไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่ถูกกระทำได้ ก็ย่อมไม่มีความผิด เช่น การพูดว่าให้เอาผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนไปยิงทิ้งให้หมด มันเป็นเดนสังคมเอาไว้มันไม่ได้ เมื่อไม่สามารถระบุตัวได้ว่าหมายถึงผู้ใด จึงไม่มีความผิด แต่หากพิจารณาตามหลักสากลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกล่าวเช่นนี้เป็นการสร้างความแตกแยก ทำให้สังคมเกิดความรุนแรง

๓.๒) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจจะให้ความสำคัญกับการควบคุมอาชญากรรม (crime control) มากกว่ากระบวนการที่ต้องตามกฎหมาย (due process) เนื่องจากกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ มุ่งไปที่การอำนวยความสะดวกในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน หรือเป็นการใช้กฎหมายเพื่อผู้ใช้อำนาจแต่ไม่ได้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เห็นได้จากการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อกล่าวถึงผู้กระทำความผิด จะให้ความเห็นในลักษณะต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาด หรือการนำผู้ต้องหามาแถลงข่าว ซึ่งกระตุ้นให้ประชาชนและสังคมเกลียดชังผู้ต้องหา ส่งผลต่อการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการหรือศาลให้ต้องสั่งคดีตามกระแสสังคม

๓.๓) สำหรับคำร้องนี้ เมื่อผู้ถูกร้องเป็นเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการปราบปรามยาเสพติด กล่าวในทำนองว่าตนเองได้วิสามัญฆาตกรรมผู้กระทำความผิด ๙๐ รายและพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง พร้อมทั้งกล่าวถึงการสังหารผู้กระทำความผิดฐานยาเสพติด ๖๐๐-๗๐๐ ราย จึงอาจต้องตรวจสอบว่ามีการกระทำตามที่กล่าวอ้างหรือไม่ หากเป็นเพียงการกล่าวเพื่อความสนุกสนานให้ผู้ฟังไม่เบื่อแล้ว ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาาระดับสูงย่อมไม่สมควร

/กล่าวถ้อยคำ ...

กล่าวถ้อยคำเช่นนั้น เนื่องจากสร้างความเกลียดชัง ยุยง ปลุกกระดมความคิดของประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่อยู่ใต้การบังคับบัญชาให้คล้อยตามว่า ผู้กระทำความผิดฐานยาเสพติดสมควรถูกสังหาร แม้จะกล่าวต่อไปว่า การปราบปรามผู้กระทำความผิดฐานยาเสพติดอย่างรุนแรงหรือการวิสามัญฆาตกรรมเป็นสิ่งไม่ถูกต้องและไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งจะต้องแก้ไขด้วยวิธีการอื่น แต่การกล่าวถ้อยคำนั้นไม่สามารถลบล้างผล ซึ่งก่อให้เกิดความเกลียดชัง ยุยง ปลุกกระดมความคิดจากถ้อยคำ ทั้งนี้ หากเป็นกรณีประชาชนทั่วไปกล่าวถ้อยคำเดียวกันนี้ย่อมเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว

๔) ██████████ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

๔.๑) การพิจารณาว่าการสื่อสารใดเป็น hate speech จะต้องอยู่ภายใต้กรอบหลักการและหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศคุ้มครองการสื่อสารและการแสดงความคิดเห็น ซึ่งถือเป็นสิทธิพื้นฐานที่สำคัญ ปรากฏตามกติกา ICCPR ข้อ ๑๙ และสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนยุโรป (European Convention on Human Rights: ECHR) ข้อ ๑๐ ส่วนประเทศไทย ปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔ ฉะนั้น การแสดงความคิดเห็นจึงไม่จำกัดเฉพาะที่มีลักษณะเนื้อหาเชิงบวกเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเนื้อหาการวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงออกถึงความไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยหรือแม้แต่ความเกลียดชัง อย่างไรก็ตาม เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดเพื่อคุ้มครองสิทธิบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ (ground of discrimination) หรือเงื่อนไขบางประการ เช่น การปกป้องความมั่นคงของรัฐ การปกป้องสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการสื่อสาร โดยนัยนี้ การใช้เสรีภาพในการสื่อสารที่มีลักษณะของ hate speech อาจถูกจำกัดได้ แต่การพิจารณาว่าถ้อยคำใดเป็น hate speech ต้องพิจารณาอย่างจำกัดหรือเคร่งครัด เนื่องจากเป็นข้อยกเว้นของหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

๔.๒) ตราสารระหว่างประเทศ และ ECHR มิได้ให้คำนิยามของ hate speech ไว้โดยเฉพาะ แต่เมื่อพิจารณาจากหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติที่กล่าวมา ประกอบกับอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องให้คำนิยาม hate speech คือ การสื่อสารใด ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ ดังที่ระบุในกฎหมายสิทธิมนุษยชนและจัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักการห้ามเลือกปฏิบัติ (anti-discrimination) เนื่องจากอาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติในมิติอื่น เช่น เลือกปฏิบัติด้านการประกอบอาชีพ การศึกษา ฯลฯ

๔.๓) จากการศึกษาปรากฏว่า มีเพียงอนุสัญญา CERD ที่กล่าวถึง hate propaganda ซึ่งมีความใกล้เคียงหรืออาจมีความสัมพันธ์กับ hate speech โดยมีพันธกรณีที่รัฐต้องวางกฎเกณฑ์ห้ามการโฆษณาชวนเชื่อหรือเผยแพร่แนวคิดที่สร้างความเกลียดชังด้านเชื้อชาติ

มีเพียงอนุสัญญาฉบับนี้ที่ห้ามการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นหลัก เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับเชื้อชาติ ส่วนตราสารระหว่างประเทศฉบับอื่นให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นหลัก

๔.๔) ประเทศไทยไม่ได้กำหนดฐานความผิดหรือนิยามของ hate speech ไว้โดยเฉพาะ แต่มีกฎหมายบางฉบับที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงหรืออาจปรับใช้ได้กับ hate speech เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่อาจยังมีองค์ประกอบที่ไม่สอดคล้องกับตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ CERD เพราะไม่ได้กำหนดองค์ประกอบความผิดที่จะต้องเกี่ยวกับ “เหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ”

๔.๕) การพิจารณาว่าถ้อยคำใดเป็น hate speech อาจไม่สามารถพิจารณาเฉพาะถ้อยคำหรือประโยคบางส่วน แต่ต้องพิจารณาประกอบกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทโดยรวมด้วย เมื่อนำหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ และค่านิยมของ hate speech ที่กล่าวมาแล้ว มาพิจารณากับถ้อยคำของผู้ถูกร้องที่กล่าวถึงผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วเห็นว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการคุ้มครองตามหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่จะเข้าข่าย hate speech หรือไม่ พิจารณาได้สองแนวทางคือ

- แนวทางที่หนึ่ง การตีความเคร่งครัด เนื่องจาก hate speech เป็นข้อยกเว้นของหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เมื่อพิจารณาว่าเนื้อหาของข้อความตามคำร้องกรณีนี้เกี่ยวกับ “สถานะความเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ซึ่งไม่ใช่เหตุแห่งการเลือกปฏิบัติตามที่ระบุไว้ใน ICCPR ข้อ ๒๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสาม กรณีนี้จึงไม่เป็น hate speech ที่เป็นข้อยกเว้นของหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

- แนวทางที่สอง หากตีความอย่างกว้างว่า “สถานะความเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เป็น “สถานะหรือเหตุอื่นของบุคคล” ตาม ICCPR ข้อ ๒๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสาม กรณีนี้ก็ย่อมเข้าข่ายเป็นเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ แต่ทั้งนี้ เมื่อศึกษากรณีของต่างประเทศ ยังไม่ปรากฏคดีที่ตัดสินเกี่ยวกับ hate speech ด้วยเหตุแห่งสถานะความเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๔.๖) จึงเห็นว่า ถ้อยคำของผู้ถูกร้องอาจเป็นเพียงการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับสถานะของผู้ถูกร้องในขณะกล่าวถ้อยคำและเป็นการกล่าวในที่สาธารณะ แต่ยังไม่เข้าข่ายผิดกฎหมายและยังไม่จัดเป็น hate speech ที่เป็นการละเมิดหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีกล่าวถ้อยคำในการอภิปรายวิชาการเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕^๕ และมาตรา ๓๔^๖ รวมทั้ง ICCPR ข้อ ๑๙^๗ ได้รับรองและคุ้มครองว่า บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีใด ๆ โดยปราศจากการแทรกแซง ไว้เป็นหลักการสำคัญ แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอาจจะถูกจำกัดโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อปกป้องความมั่นคงของรัฐ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี นอกจากนี้ ความเสมอภาคของบุคคลเป็นสิ่งที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗^๘ และ ICCPR ข้อ ๒๖^๙ โดยรัฐมีหน้าที่ต้องคุ้มครอง

/บุคคลทุกคน ...

^๕ มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือป้องกันสุขภาพของประชาชน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ ข้อ ๑๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง
๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ในรูปแบบของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

๓. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค ๒ ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อ

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

^๘ มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

ฯลฯ

ฯลฯ

บุคคลทุกคนภายในประเทศตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด ๆ เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติกำเนิด เป็นต้น ดังนั้น การสื่อสารที่มีลักษณะยั่วยุให้เกิดความรุนแรงหรือการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลใด จะต้องเป็นการสื่อสารที่เหมารวมถึงอัตลักษณ์ที่ติดตัวแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลังจนทำให้เกิดการแบ่งแยกหรือปฏิเสธกลุ่มบุคคลนั้นนอกจากการอยู่ร่วมกันในสังคม และสร้างความเกลียดชัง การด้อยค่าหรือลดทอนความเป็นมนุษย์ อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติได้

๓.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ขณะที่ผู้ถูกร้อง ██████████ ดำรวจปราบปรามยาเสพติด ได้กล่าวถ้อยคำอันเป็นเหตุตามคำร้องนี้ ในระหว่างการบรรยายให้ความรู้ในการอภิปรายวิชาการ ซึ่งมีการเผยแพร่คลิปวิดีโอการบรรยายผ่านเว็บไซต์ YouTube และต่อมามีบุคคลอื่นตัดทอนเฉพาะถ้อยคำดังกล่าวมาเผยแพร่ในแพลตฟอร์มออนไลน์ TikTok เป็นเหตุให้กรณีตามคำร้องนี้ไม่อาจพิจารณาเฉพาะถ้อยคำของผู้ถูกร้องเพียงบางส่วนเท่านั้น จึงต้องพิจารณาเนื้อหาการบรรยายของผู้ถูกร้องในภาพรวม โดยสรุปได้ ดังนี้

๓.๒.๑ ประเด็นวัตถุประสงค์และเนื้อหาของถ้อยคำอันเป็นเหตุตามคำร้อง ผู้ถูกร้อง เริ่มต้นด้วยคำถามต่อผู้ฟังว่า “โดยส่วนตัวผมเห็นด้วยไหม” และกล่าวถ้อยคำอันเป็นเหตุตามคำร้องนี้ ซึ่งแสดงนัยถึงการสื่อความหมายในลักษณะเชิญชวนให้ผู้ฟังสนใจและรับฟังว่า ผู้ถูกร้องในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งกระทำการปราบปรามและวิสามัญฆาตกรรมผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนหลายรายนั้นมีมุมมองต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างไร ขณะที่เนื้อหาของถ้อยคำที่กล่าวถึงผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ถูกร้องได้ใช้คำพูดเชิงอวดอ้างตนเองว่าได้วิสามัญฆาตกรรมผู้กระทำความผิดมาแล้วเป็นจำนวนมาก

๓.๒.๒ การบรรยายในภาพรวมเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวต่อนโยบายของประเทศไทยที่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ โดยนำเสนอว่า ที่ประชุมของหน่วยงานระหว่างประเทศต่างสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ยกเลิกนโยบายประกาศสงครามยาเสพติด เนื่องจากเป็นวิธีการปราบปรามผู้ใช้ยาเสพติดอย่างรุนแรงถึงแก่ชีวิต อีกทั้งวิธีดังกล่าวยังมีความเป็นไปได้ยากที่จะบรรลุผลสำเร็จเมื่อเทียบกับผู้ใช้ยาเสพติดที่มีอยู่จำนวนมากและฐานการผลิตยาเสพติดที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงปัญหาการกำหนดโทษตามกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยที่มีอัตราสูงทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น ความแออัดของนักโทษในเรือนจำ ตลอดจนนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกเมทแอมเฟตามีนจากยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยให้ผู้ใช้ยาเสพติดเข้าถึงและใช้ยาเสพติดที่ปลอดภัยภายใต้ความดูแลของแพทย์ ดังเช่นประเทศโปรตุเกสและออสเตรเลียที่ดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้วจนบรรลุผลสำเร็จ

/๓.๓ พิจารณา ...

---

๖ ข้อ ๒๖ บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจังกจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องกล่าวถ้อยคำในทำนองว่าได้ทำการสั่งหารผู้กระทำความผิดกว่า ๖๐๐-๗๐๐ ศพ โดยไม่มีความผิด ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีจริยธรรมและความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ถือว่าไม่เหมาะสม มีความเสี่ยงที่จะทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใต้บังคับบัญชาคล้อยตามและยอมรับการมีอยู่ของการกระทำ รวมถึงอาจเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจ การรักษาวินัยของข้าราชการ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๓.๔ ถ้อยคำของผู้ถูกร้องอันเป็นเหตุตามคำร้องนี้ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นผู้ประพฤติชั่ว รวมถึงสร้างความเกลียดชังต่อผู้กระทำความผิด แต่เมื่อพิจารณาประกอบกับเนื้อหาการบรรยายในภาพรวม และบริบทแวดล้อมของถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกล่าวในเชิงอวดอ้างเพื่อให้ผู้ฟังทราบมุมมองของผู้ถูกร้องซึ่งแม้จะเป็นผู้ใช้กำลังปราบปรามผู้กระทำความผิดมาแล้วหลายราย แต่ก็ไม่สนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายประกาศสงครามยาเสพติด และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาตามแนวทางของประเทศโปรตุเกสและออสเตรเลียที่คำนึงถึงผู้ใช้ยาเสพติดเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การกล่าวถ้อยคำอันเป็นเหตุตามคำร้องได้ส่งผลโดยตรงให้ผู้ฟังเกิดความเกลียดชังจนนำไปสู่การกระทำที่ใช้ความรุนแรงหรือการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงยังไม่ถือว่าถ้อยคำของผู้ถูกร้องเป็นการสื่อสารที่เกิดผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มบุคคลซึ่งเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลนั้น จนถึงขนาดที่ทำให้สังคมเกิดอคติ แบ่งแยก ถ้อยคำหรือลดทอนความเป็นมนุษย์อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติ ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีกล่าวถ้อยคำในการอภิปรายวิชาการเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙

๓.๕ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาข้างต้นอีก ประกอบกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่กำกับดูแลด้านการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ และการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานทางจริยธรรมและการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ตร. ว่าด้วยจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๖ และประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนั้น จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘ จึงมีมติว่า แม้การกระทำของผู้ถูกร้องยังไม่อาจรับฟังได้ว่าเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน แต่นับว่าไม่เหมาะสม และสุ่มเสี่ยงที่อาจเกิดการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ จึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ ให้เน้นย้ำและกำชับข้าราชการตำรวจที่ได้รับมอบหมายให้เป็นวิทยากรระดับระวาง การใช้ถ้อยคำในการบรรยาย เพื่อไม่ให้กระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจและความเชื่อมั่นของ ประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๔.๒ ให้หน่วยงานในสังกัดเน้นย้ำและกำชับข้าราชการตำรวจให้รักษาวินัยตามพระราชบัญญัติ ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ และประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ตร. ว่าด้วย จรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๖ รวมถึงปฏิบัติตนเพื่อรักษจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม ข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๔ อย่างเคร่งครัด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงแป้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ